

Johan G:son Berg

Samtalsledare Tänka Noga – Ung Filosofi på
Södra Teatern

ATT TÄNKA NOGA PÅ FILM

Filosofiska samtal som metod för att arbeta med film i
skolan

FILOSOFISKA FRÅGESTÄLLNINGAR I FILM

Schindlers list

- Vad är att vara en god människa?
- Är man en god människa om man tjänar pengar på att rädda andra människors liv?
- Borde man skänka bort alla sina pengar för att rädda liv?

VARFÖR HA FILOSOFI I SKOLAN?

- " ... arbetet med värdegrunden [är] ett övergripande uppdrag som ska genomsyra hela verksamheten – organisation, undervisning, alla olika möten och aktiviteter."
- " ... arbetet med värdegrunden varken kan eller bör skiljas från undervisningen."
- Filosofiska samtal utvecklar elevernas förmåga:
  - "till kritiskt tänkande
  - att undersöka abstrakta idéer och värderingar
  - att lyssna på andra och uttrycka egna tankar."

Skolverket. (2011.) *Förskolan och skolans värdegrund.*

HUR GÅR ETT FILOSOFISKT SAMTAL TILL?

Tänka Noga-samtal på Södra Teatern i Stockholm

- Händelse / Övning
- Tankepaus där var och en gör en fråga
- Frågorna skrivs upp, omröstning
- Paus
- Diskussion
- Metasamtal

HUR GÅR ETT FILOSOFISKT SAMTAL TILL?

Filosofisamtal efter en kulturupplevelse

- *Kort genomgång av vad som hände*
- *Teman relaterade till kulturupplevelsen presenteras och väljs mellan*
- Tankepaus där deltagarna själva *eller två och två* formulerar fråga
- Frågorna skrivs upp, omröstning
- Diskussion
- Metasamtal

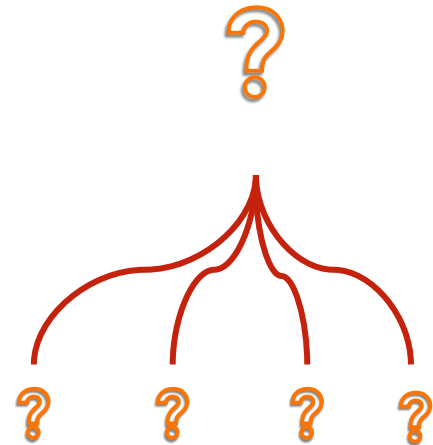

FILOSOFISKA VERKTYG OCH LEDORD

Undersökande gemenskap

En bra samtalsledare ska tänka:

1. Jag tror att det finns ett svar
2. Jag vet inte vad svaret är
3. Jag vill ha reda på svaret

Eller:

1. Jag förstår inte vad frågan betyder
2. Jag vill ha reda på vad frågan betyder

FILOSOFISKA VERKTYG OCH LEDORD

Relatera idéer till varandra

- Tänkte någon på samma sätt?
- På vilket sätt är det lika?

Hjälpa varandra att utveckla vaga idéer

- Är det någon som tror de vet hur P menar?
- Känner någon igen det P försöker säga?

Uppmärksamma skillnader, göra distinktioner

- Är x och y samma sak?

Hålla en röd tråd eller låta tankarna virvla?

- Pratar vi om flera ämnen/frågor nu eller hör de kanske ihop?
- Ska vi fortsätta med det nya ämnet?
- Ska vi stanna upp och gå tillbaka till vår första fråga?
- Vill du säga något helt nytt?
- Hör det ihop med det någon har sagt nyss?

HUR GÅR ETT FILOSOFISKT SAMTAL TILL?

Filosofisamtal efter en kulturupplevelse (förberedelse)

- Fundera över inledningen: hur ska filmens innehåll introduceras? Gruppdiskussioner? Ställa sig på en kronologisk linje?
- Välj ut tre teman
- Tänk ut ett antal egna frågor inom varje tema och fundera själv:
  - Vilka olika sorts svar kan man tänka sig?
  - Vilka argument?
  - Vilka exempel från filmen skulle styrka positionen?

HUR GÅR ETT FILOSOFISKT SAMTAL TILL?

Filosofisamtal efter en kulturupplevelse (80 min)

- *Kort genomgång av vad som hände (10-15 minuter)*
- *Temor relaterade till kulturupplevelsen presenteras och väljs mellan (5 minuter)*
- *Tankepaus där deltagarna själva eller två och två formulerar fråga (5 minuter)*
- *Frågorna skrivs upp, omröstning (10-15 minuter)*
- *Paus (5 minuter)*
- *Diskussion (35 minuter)*
- *Metasamtal (5 minuter)*

HUR BLIR DET I VERKLIGHETEN?

"Är Zlatan Gud?"

- Tolkning av frågan
- Om jag påstår att *jag* är Gud – vad skulle ni vilja ha för bevis för att tro på det?

"Varför är killar så barnsliga?"

- Vem avgör vilka egenskaper man har, och hur?
- Varför är man som man är?
- Om man är på olika sätt med olika personer, vem är man "egentligen"?

HUR DET BLIR I VERKLIGHETEN?

Frågor man kan överväga att utesluta eller som åtminstone behöver omformuleras:

"Borde vi acceptera homosexuella?"

"Varför tycker vissa att folk med annan hudfärg är mindre värda?"

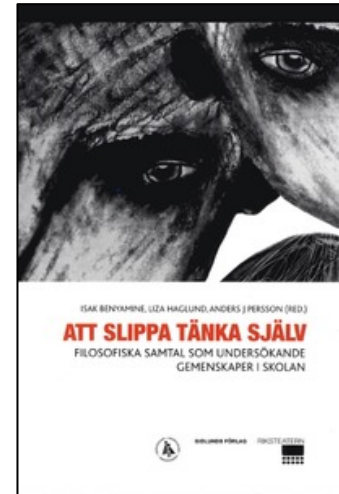
- Skolan ska vara en trygg plats
- Öppnar dörren för elever att behandla andra elever illa
- Vad kommer hända efter samtalet?

VARFÖR DET KAN VARA VÄRT ATT ÖVERVÄGA

- Andra kan visa att de inte håller med
- Man måste stå för och motivera sin åsikt
- Kanske tror man att "egentligen håller alla med men ingen vågar säga något" för man har aldrig pratat om det på riktigt
  - Man kanske inte har reflekterat över det ordentligt
  - Att förstå vad det innebär att "acceptera" kräver att man kan vrida och vända på det
- "Tänka tanken färdigt" – och sen kanske tänka nytt
  - Samtalen pågår ändå! Men utan en lärare och utan regler

"FÅR VI SLUTA SNART?"

- Filosofi är jobbigt – det betyder inte att det är dåligt
- Tystnad i samtal
- Andra motstånd
- Men, jämför:
  - "Varför får man aldrig sovmorgon?"

"FÅR VI SLUTA SNART?"

Johan G:son Berg

johangsonberg@outlook.com

Tänka Noga – Ung Filosofi på Södra Teatern :
sodrateatern.com/ungfilo